

Lernen met LEV

In deze rubriek bespreken medewerkers van de Stichting LEV (Leren en Vernieuwen) gedeelten uit de Tora. Stichting LEV ontwikkelt o.a. studiemateriaal voor leerhuizen en 'lerngroepen.' Voor informatie www.stichtinglev.nl / 06-40228923.

Offers

In deze aflevering is de 24e afdeling van de week – de eerste van het boek Leviticus – *Wajikra* (Lev 1:1 - 5:26) besteden wij aandacht aan het offer in het algemeen.

Opdracht:

Het bijbelboek Leviticus wordt vaak als moeilijk beschouwd, want wat moeten wij met al die voorschriften rondom offers? Juist daarom beginnen we met een verkenning van de offers. Gaat u eerst bij uzelf na wat volgens u de betekenis van een offer is.

Naderen

In het eerste vers van Leviticus komt, volgens de meeste vertalingen, het woord 'offer' direct voor. Zo bijvoorbeeld de Nieuwe Bijbel Vertaling:

Als iemand van jullie de HEER een offer uit de veestapel wil aanbieden ...
[NBV Lev 1:1]

Nemen we de andere vertaling die net uitgekomen is, dan lezen we:

Adam, stel, doen naderen wil één van u een toenaderingsgave tot de ENE, -
[Naardense Bijbel, Lev 1:1]

Hier geen 'offer', maar een 'toenaderingsgave'. Blijkbaar gebruikt de bijbel een Hebreeuws woord dat op verscheidene manieren vertaald kan worden. Dit Hebreeuwse woord is: 'korban'.

Wat is het idee achter het woord 'korban'? Voor een antwoord gaan we te rade bij S.R. Hirsch (1808-1888, Duitsland). Hirsch gaat nader in op de stambetekenis van het woord 'korban', k-r-v (*karav*), een woord dat 'naderen' betekent.

"Het is jammer dat we geen woord hebben om het achterliggende idee van de uitdrukking 'korban' goed naar voren te brengen. Het gebruik van het woord 'offer' (sacrifice) impliceert het idee dat je iets dient op te geven, wat voor jou van waarde is, ten behoeve van een ander. (...) een 'offer' veronderstelt een wens, die ingewilligd wordt, in ruil voor wat je brengt.

Bij een offer denkt men altijd aan een gift, maar het idee van een 'korban' is ver verwijderd van dit alles. Het wordt nooit gebruikt om er een presentje, een gift mee aan de duiden. Het wordt exclusief gebruikt voor de relatie van de mens met God. Dit woord kan alleen begrepen worden vanuit de betekenis van de stambetekenis. 'Korban' betekent 'naderen', en zo een nauwe relatie met iemand krijgen. ... de bedoeling van degene die 'nadert' is te komen tot een hogere spiritualiteit."

(Hirsch, The Pentateuch, Leviticus blz. 6)

Vandaar uit komt Hirsch tot een conclusie dat een 'korban' twee kanten opwerkt: het brengt een relatie tot stand met God én het brengt je tot zelfreflectie.

Kritisch

In de joodse traditie is men ambivalent ten aanzien van de offercultus. Zo lezen we zeer kritische opmerkingen bij de profeten. Bijvoorbeeld de bekende tekst van Hosea 6,6: 'want ik verlang standvastige liefde en geen offer, kennis van God meer dan brandoffers'.

Als het alleen om het 'offer' gaat - in de woorden van Hirsch 'men wil iets afdwingen' -, en het 'naderen' wordt vergeten - geen reflectie -, dan zijn de profeten kritisch.

Wat van ons gevraagd wordt is een innerlijke vereenzelviging met God in plaats van preoccupatie met het ceremonieel.

In onze tijd formuleert Abraham Jehoshua Heschel het als volgt: 'We brengen geen dingen, we brengen onszelf' (In het licht van Zijn aangezicht, blz. 69)

En toch ...

Dit klinkt natuurlijk mooi, maar blijven we toch niet haken aan die andere plekken waar sprake is van een 'brandoffer', een 'meeloffer', een 'vredesoffer'. De eerste drie hoofdstukken van Leviticus gaan hier tenslotte over.

Ik wil hier een iets uitgebreider voorbeeld geven van het Hebreeuwse woord *ola* dat meestal vertaald wordt met 'brandoffer'. Het Hebreeuwse stamwoord a-l-h (*ajin - lamed - he*, hier uitgesproken als *ola*) betekent zoveel als 'zich verhogen', 'opstijgen'. In de Griekse vertaling (de Septuagint) wordt het woord *ola* vertaald met het woord *holocaust*, dat zoveel betekent als: een volledige verbranding.

Hirsch zegt hier het volgende over:

"De gebruikelijke vertaling 'brandoffer' heeft een hele zwakke relatie met de werkelijke betekenis van dit woord. (...) Hierbij dient men niet te denken aan een volledige verbranding van het geofferde. (...) Daarom geloven wij dat de naam *ola* gegeven is aan dit offer om duidelijk te maken dan men streeft om 'zich te verhogen'. (...) men wil de eigen morele staat verhogen." (Hirsch, *The Pentateuch*, Leviticus, p.10)

Hirsch speelt hier wederom met het Hebreeuws. Bij een 'verhogingsgave' gaat het om *jouw* morele standaard te verhogen. Het 'offer' is een les voor *jou* en is geen doel in zichzelf.

Niek de Wilde